

BELEIDSPLAN 2022-2026 HERVORMDE GEMEENTE HAREN-ONNEN

Uitgangspunten en visie

De Hervormde Gemeente Haren-Onnen wil een levende, geïnspireerde en inspirerende gemeenschap zijn, die leeft en werkt vanuit de Bijbelse boodschap, vanuit de ontmoeting met God en met elkaar, en vanuit de lange traditie waarin wij staan als kerk. Vanuit deze christelijke levensvisie wil de Hervormde Gemeente onze medemensen en dorpsgenoten, al dan niet kerkelijk betrokken, ontmoeten en benaderen om open te staan voor de vragen van onze samenleving in onze tijd. Dat is ook tot uitdrukking gebracht in het gebouw van de Dorpskerk met zijn lange historie als plaats van eredienst, van lofzang, van gebed en stilte voor God.

De leden van de Hervormde Gemeente beleven hun geloof op uiteenlopende wijzen en geven dat op verschillende manieren vorm: de Hervormde Gemeente is gekenmerkt door diversiteit en ruimte. Vanzelfsprekendheden staan minder dan vroeger 'in beton gegoten', er is plaats gekomen voor vragen en aarzelingen,. Wij weten dat niet op alle vragen antwoorden te geven zijn, maar wel dat wij met elkaar in lankmoedigheid zinvol kunnen leven en iets van Gods bedoelingen in onze tijd kunnen herkennen en zichtbaar maken.

Een levende gemeenschap

Het leggen en onderhouden van contacten, mensen ontmoeten vormen een belangrijke motivatie voor gemeenteleden. De gezelligheid en de sociale contacten, zonder rangen en standen, de koffie na de zondagse kerkdienst, activiteiten als Proeftijd, de ontmoetingsmorgens, de stampotmaaltijd zijn belangrijk. Die contacten kunnen 'gewoon een beetje gezellig' zijn, maar ze vormen soms ook de aanloop tot contact rond individuele crisisperioden en aandacht voor sociale problematiek: de kerk is niet alleen de plek waar mensen de bijbelse verhalen horen, het is ook de plaats waar mensen hun eigen verhaal kwijt kunnen. Dat geldt ook voor de ouderlingen, de diakenen, de leden van werkgroepen die dat mogelijk maken: ze zorgen voor gezelligheid voor en contact met hun doelgroepen, maar vormen zelf een gemeenschap, waarin gezelligheid gevonden wordt en werk wordt verricht dat het leven zin geeft.

Onze kerkgemeenschap weet echter veel minder dan vroeger mensen aan zich te binden in de traditionele vormen van regelmatig bezoek aan de eredienst, lidmaatschap van de kerk en betrokkenheid bij kerkelijke activiteiten. De kerkgenootschappen die daar wel toe in staat blijken lijken minder last hebben van vergrijzing maar bieden niet het perspectief dat past in de geloofsbeleving, de geloofsverwoording en de liturgische cultuur die in onze gemeente leeft.

Ons kapitaal is niet ons financiële vermogen maar de menskracht. Dat kapitaal raakt uitgeput, want onze gemeente vergrijst. Het patroon van kerkgang is veranderd. Het aantal mensen dat geregeld iedere zondag de kerk bezoekt neemt af. Ouderen zijn soms niet meer in staat tot kerkbezoek, de jongere ouderen gaan vaker op reis, jongeren hebben het druk met hun

werk, met vrienden en familie: de beleving van de zondag als rustdag is van karakter veranderd, daar past kerkgang lang niet altijd in. De verwachting is dat die trend na Corona verder zal doorzetten, ook omdat die periode tot een opbloei van vormen van eredienst via sociale media heeft geleid. Het noopt tot een grondige herbezinning op de kerkgang en op de wijzen van vieren.

Dat wil nog niet zeggen dat mensen, die geen regelmatige kerkgangers zijn geen band meer voelen met de kerk. Nu al is een keur aan mensen betrokken bij het werk van de kerk: niet alleen ambtsdragers, (meer of minder) geregelde kerkgangers, maar ook vrijwilligers, vrienden, die vaak het werk doen zonder daarmee in traditionele patronen van kerklidmaatschap te treden. Voor de vrijwilligersmiddagen die vóór de coronacrisis om de twee jaar werden gehouden konden tegen de tweehonderd mensen worden uitgenodigd!

Er is nu nog een actieve kern van vooral 60+-ers, maar die ‘oude kern’ wordt kleiner. We zien met enige regelmaat pensionado’s die tot hun pensioen zich weinig in de kerk lieten zien na hun pensioen kerkelijke activiteiten oppakken. Maar desalniettemin neemt het aantal vrijwilligers en mensen die (bestuurlijke) verantwoordelijkheid willen dragen af. De gemiddelde leeftijd van de thans actieve ambtsdragers is boven de zeventig. We zullen ons ook om die reden moeten richten op mensen buiten onze eigen kring en hen de kans geven de kerk binnen te kijken door mee te draaien in de cultuur, de gemeenschap en de spiritualiteit van de kerk. Per slot van rekening werd de grote Ambrosius tot het ambt van bisschop van Milaan geroepen toen hij nog niet gedoopt was!

We zullen niet alleen nieuwe mensen maar ook nieuwe vormen moeten vinden. De activiteiten die de afgelopen jaren zijn ontplooid, de activiteiten rond Dorpskerk 800 zijn belangrijke stappen op weg daarnaar toe. Het zal echter niet leiden tot een gemeenschap rond de Dorpskerk zoals we nu kennen, en dat zal in de toekomst ook niet gebeuren. De focus zal niet alleen moeten liggen op de wekelijkse kerkgang, maar ook op al die andere momenten van elkaar spreken, want dat maakt dat je samen een “levende gemeente” vormt.

De dorpskerk, het huis van de gemeenschap

De Dorpskerk, sinds 800 jaar het liturgisch centrum van onze gemeenschap, is een plaats van samenkomst, in de loop der eeuwen vormgegeven als centrum van christelijk geloof en geloofsontwikkeling, de uitdrukking van hoe mensen in het verleden hun geloof beleefd hebben. Die ruimte nodigt uit tot reflectie. Voor veel mensen uit onze kerkelijke gemeenschap is de Dorpskerk niet zo maar een dak boven wat hoofden [Liedboek 276], niet een willekeurige ruimte, maar verbonden met hun persoonlijke geschiedenis door doop, huwelijk, belijdenis, uitvaart.

De Dorpskerk is een historisch monument midden in het centrum, het oudste bouwwerk van het dorp. Die plek nodigt uit tot nadenken over onze verhouding tot de dorpsgemeenschap. Als zodanig heeft de Dorpskerk een seculiere en culturele functie: door zijn historisch interieur en meubilair, de orgels, door de concerten die er gegeven worden, door tentoonstellingen die

er gehouden worden. Er worden ook uitvaartplechtigheden en huwelijksvieringen gehouden zonder directe binding aan onze kerkelijke gemeente. De Open Kerk op door-de-weekse middagen trekt een breed publiek: mensen die de stilte van de ruimte zoeken om een kaarsje te branden of het gesprek zoeken, die het interieur komen bewonderen, mensen die toevallig langslopen, er herinneringen aan hun jeugd in de Dorpskerk ophalen. Eens per jaar wordt de kerkelijke ruimte omgebouwd tot de werkkamer van Sinterklaas, de naamheilige van onze kerk. Zo wordt de Dorpskerk een plaats van betekenis, ook voor wie zich niet kerkelijk gebonden voelt. Daarom kozen we als motto voor onze gemeenschap “Dorpskerk, kloppend hart van Haren”.

Plannen voor de toekomst

De eredienst

De kerk is als levende gemeenschap in Christus een vierende gemeenschap. In de eredienst wordt het Woord gelezen, uitgelegd en verkondigd, wordt de lofzang gezongen, wordt de stilte van het gebed gevonden, worden brood en wijn gedeeld, wordt de Doop bediend. De kinderen gaan naar de kindernevendienst. Na afloop zien we elkaar bij de koffie, de thee of de ranja. Zo komen in de eredienst alle kanten van kerkzijn samen: de kerk is een gemeenschap die elkaar vindt in elkaar ontmoeten, samen bidden en zingen, samen leren. Anders gezegd: de kerk verenigt spirituele, educatieve, maatschappelijke en culturele aspecten in zich.

De erediensten in de Dorpskerk kennen over het algemeen een klassieke vormgeving. Ze worden geleid door daartoe universitair opgeleide predikanten en begeleid door professionele musici. Die vormgeving wordt bepaald door de traditie, maar ook door de sfeer en de historie, de mogelijkheden en beperkingen die de Dorpskerk met zich meebrengt. In de kerk staan twee fraaie orgels. De aantrekkingskracht van die klassieke vormgeving lijkt echter af te nemen en spreekt met name de jongste generaties minder aan. Daar ligt uiteraard een uitdaging voor de toekomst. De tradities die zo'n grote rol spelen in de eredienst zouden we immers kunnen beschrijven als een boom met diepe, oude wortels, waaraan nog steeds nieuwe loten ontspringen – en waarvan we graag de vruchten zouden plukken.

De urgentie van herbezinning op de eredienst wordt mede ingegeven door de ontwikkelingen die in gang gezet zijn als gevolg van de coronacrisis voor de kerkgang, alsmede door de mogelijkheden die streaming van kerkdiensten biedt.

Aanbeveling 1: het instellen van een liturgiecommissie

De kerkenraad stelt een liturgiecommissie in die deze ideeën kan oppakken en verder ontwikkelen, die vormen van eredienst wil ontwikkelen die inspelen op de bovengeschetste ontwikkelingen. Zonder daarbij actief jongeren te betrekken om onder hen draagvlak te creëren voor deze ontwikkeling is echter deze aanbeveling krachteloos.

Oecumene

De Hervormde Gemeente onderhoudt contacten met zusterkerken. Zij staan voor hetzelfde probleem als wij, - teruglopend aantal en verouderende kerkgangers -, maar ze bevinden zich in een andere fase en bezien de problemen vanuit een andere (historische) achtergrond. De grenzen tussen de verschillende kerkgenootschappen zijn echter minder gesloten dan tot enige tijd geleden het geval was. Kerkgangers uit de ene kerk bezoeken ook andere kerken; hebben via de streaming gezien hoe het er elders aan toe gaat.

Niet het teruglopend kerkbezoek en niet het afnemend aantal gemeenteleden moet ons toekomstbeeld bepalen: de vraag is of onze wijze van kerkzijn bestaansrecht heeft naast die van andere kerken. We willen een open kerk zijn, ook naar de zusterkerken. We streven de komende jaren zoals we de afgelopen jaren gedaan hebben naar functionele samenwerking: niet top-down maar bottom-up, want samenwerking moet gedragen worden door geïnspireerde mensen. Daarbij denken we uiteraard aan contacten met de Gorechtkerk. We maken immers beide deel uit van de PKN. Maar ook aan de andere protestantse gemeenten in de omgeving, Noordlaren (of zelfs Zuidlaren, Eelde, de stad Groningen). Of moeten we in ons dorp ook contact zoeken met de Rooms-katholieke parochie, de Vrijgemaakt Gereformeerde Kerk, De vereniging van Vrijzinnig Protestanten, de Nederlands Gereformeerde Kerk, de Doopsgezinde Broederschap?

Met de gereformeerde Gorechtkerk bestaan al diverse vormen van samenwerking: het gezamenlijke jeugdwerk, de DIRA waarin de diaconieën samenwerken, kanselruil met de Gorechtkerk bij diverse gelegenheden zoals tijdens de zomervacantie, in de startdienst bij de opening van het seizoen, 4-luik en het moderamina-overleg (samen met Noordlaren-Glimmen), Vorming en Toerusting.

Aanbeveling 2: Uitbreiding van de samenwerking met de Gorechtkerk

De kerkenraad zoekt de samenwerking met de Gorechtkerk functioneel uit te breiden en de kerkrentmeesters te vragen de mogelijkheden te onderzoeken voor financieel administratieve samenwerking. Daarbij dient ook het werk van het kerkelijk bureau betrokken te worden.

Een naar buiten gerichte gemeenschap

De kerk heeft als taak een naar buiten gerichte gemeenschap te zijn. Dat is mede de functie van de diakonie, want de diaconale roeping is één van de centrale thema's van de kerk. Vanuit die opdracht bekommert de kerkelijke gemeenschap zich over de noden in de wereld, heeft de kerk aandacht voor wie in onze gemeente en in ons dorp tussen wal en schip vallen. Ook de zorg voor vluchtelingen is een vorm van gastvrijheid! Er is een actieve werkgroep op dit terrein werkzaam.

Afgelopen twee jaar zijn een heel aantal activiteiten van onze gemeente stil komen te liggen. We streven er naar deze activiteiten weer op te starten als onze samenleving weer meer 'van het slot' is gegaan. We willen mensen van

binnen en buiten onze eigen gemeente ruimte bieden. Dat doen we in de vorm van levensbeschouwelijke, culturele, educatieve en maatschappelijke activiteiten, door plekken te bieden van ontmoeting en gezelligheid. Het gaat om bijeenkomsten van uiteenlopende aard.

De activiteiten van Vorming en Toerusting mogen zich in brede belangstelling verheugen, niet alleen van mensen uit onze eigen kring maar ook uit andere kerkelijke gemeenschappen en onder mensen zonder kerkelijke binding. De serie “luisteren naar elkaar”, waar ook mensen die niet wekelijks in de kerk zitten aan meededen was zeer succesvol. Ook is er voor ouderen een gespreksgroep die een zestal keer per jaar bijeen komt.

Zowel Proeftijd (de maandelijksse maaltijd waarbij alleenstaanden samen komen) en de Ontmoetingsmorgens (een wekelijks trefpunt voor ouderen) richt zich op een breed publiek. Ook de stampotmaaltijd moet hier genoemd worden.

Kinderen zoeken gezelschap om met gelijkgestemden in gesprek te geraken. Daarbij spelen de scholen een belangrijke rol: kinderen nemen hun schoolgenootjes mee naar de activiteiten van de kerk, de schoolleiding en de ouders hebben binding met de een of andere kerk. Voor de kinderen is in de eerste jaren vooral de kindernevendienst van belang. Er is inmiddels een catechese opgezet voor kinderen die de kindernevendienst verlaten. Er is de kliederkerk. Voor de pubers is er bloeiend jeugdwerk, dat samen met de Gorechtkerk onder de vlag van ‘Aan Boord’ wordt uitgevoerd. Vorming en toerusting, eveneens een activiteit van de Hervormde Gemeente samen met de Gorechtkerk, besteedt in haar programmering ook aandacht aan jongeren.

De kerk brengt haar boodschap op allerlei wijzen onder de aandacht. Door middel van een kerkradio, vooral gericht op ouderen die niet meer in de kerk kunnen komen. Maar ook door de kerkdienst via een geluids- en video-verbinding toegankelijk te maken, door mededelingen via 4-luik, en via ‘moderne’ communicatiemiddelen, de mail, facebook en de website.

Aanbeveling 3: Een werkgroep communicatie instellen

De kerkenraad stelt een werkgroep in die zich buigt over de vraag welke mogelijkheden er zijn, en welke communicatiemethoden er toe zouden kunnen bijdragen om verbinding te leggen met groepen die nu buiten ons gezichtsveld vallen.

De organisatie van onze kerkelijke gemeenschap

De kerkenraad

De kerkenraad, de bestuurlijke ruggengraat van de kerk, is de vergadering van alle ambtsdragers. Alle geledingen, de diakonie, het College van kerkrentmeesters en de ouderlingen kampen met tekort aan menskracht. Omdat velen wel iets willen doen, als het maar niet ‘vergaderen’ is, verdient het aanbeveling om na te denken over een structuur van een dagelijks bestuur, een beperkt moderamen. De kerkenraad kan dan als ‘algemeen

bestuur' functioneren waarin de verbinding gelegd wordt met de diverse werkgroepen en commissies.

Aanbeveling 4: de bestuursstructuur van de kerkenraad

De kerkenraad zal zich de komende tijd bezinnen op een nieuwe bestuursstructuur.

De predikant(en)

Met het vertrek van ds. R.P. Oosterdijk is een heroriëntering in de taakstelling van de huidige predikant noodzakelijk. Om de pastorale taken te kunnen vervullen is de hulp ingeroepen van ds. H.J. Meijer. Een belangrijk gegeven voor onze discussies is het feit dat huidige predikant, ds. A. Toornstra, binnen enkele jaren, in ieder geval binnen de beoogde reikwijdte van dit beleidsplan met pensioen gaat. Haar werkzaamheden en het profiel van haar opvolger worden mede bepaald door de keuzes die we in onze gesprekken met de gemeente de komende maanden zullen maken. In die gesprekken zullen we ook onze financiële ruimte moeten betrekken.

Aanbeveling 5:

De kerkenraad belegt, ter voorbereiding op het instellen van een beroepingscommissie, een aantal bijeenkomsten waarin zij die dat willen zich kunnen uitspreken en in discussie kunnen gaan over de gewenste profilering van een nieuw te benoemen predikant.

Het consistorie: de pastorale zorg

Tot nu toe is de pastorale zorg vooral gericht op de "oude" kern. Die zorg dient gehandhaafd te blijven maar zal de komende tijd naar verwachting toenemen. Ouderen blijven langer thuis wonen, wie naar een zorginstelling verhuist is er lichamelijk dan wel geestelijk slecht aan toe. Het heeft consequenties voor de pastorale zorg aan ouderen thuis en in zorginstellingen. Met het vertrek van ds. Oosterdijk, maar ook als gevolg van corona is hernieuwde aandacht voor de organisatie van het pastoraat in gang gezet.

We zullen ons echter ook moeten bezinnen op onze verhouding tot de samenleving. Hoe geven we aandacht aan levens-, geloofs- en zingevingsvragen die in de gemeenschap rond om ons leven? Zijn we in staat onze wijze van geloofsbeleving overeind te houden en het elan op te brengen om nieuwe mensen te werven en nieuwe vormen van gemeenschap te vinden?

Aanbeveling 6: bezinning op de pastorale zorg

De pastorale groep gemeenteleden en ouderlingen die het bezoekwerk organiseert en pastoraat vorm geeft vraagt om uitbreiding, niet alleen voor het 'traditionele' bezoekwerk maar ook om zich te bezinnen op aandacht voor de samenleving.

Hoe verder?

Het beleidsplan is de analyse van hoe we, gegeven de situatie verder kunnen, verder moeten. De kern is “Ons kapitaal is niet ons financiële vermogen maar de menskracht, en dat kapitaal raakt uitgeput.”. De achterliggende vraag is: “Willen we het elan op brengen om nieuwe mensen te werven en met hen nieuwe vormen van gemeenschap te vinden met het open karakter dat we nastreven?”. Dat is te meer nodig omdat corona ons werk tot op zekere hoogte op slot heeft gezet.

Dat zal ons de komende jaren voor een dubbele taak stellen:

1. de toenemende pastorale zorg te bemensen voor de toenemende groep ouderen die de gemeente de afgelopen jaren overeind heeft gehouden.
2. vorm te geven aan het antwoord op de vraag: Hoe betrekken we het werk van de kerk op de samenleving rondom ons, en de samenleving rondom ons op het werk van de kerk?

Hoe dit beleidsplan tot stand is gekomen

De kerkenraad van onze Hervormde Gemeente heeft in november 2020 een commissie ingesteld, bestaande uit mevrouw Marijke Dijkstra en de heren Mischa Hardieck, Rudolf Oosterdijk, Wouter Roos en Ger van der Werf. De opdracht aan de commissie was stappen te zetten in de ontwikkeling van een beleidsplan voor onze gemeente. Vanwege zijn afscheid als predikant in onze gemeente heeft Rudolf Oosterdijk zijn lidmaatschap in maart 2021 neergelegd.

Eind februari 2021 heeft de commissie een informatieronde gehouden onder de leden van de kerkenraad en van de verschillende commissies en werkgroepen die verbonden zijn aan onze Hervormde Gemeente. De antwoorden en suggesties die de commissie ontving vormen de basis voor het stuk dat nu voor ligt. Eerdere concepten van dit beleidsplan zijn besproken in de kerkenraad en met onze predikant. Het heeft geleid tot een beleidsplan dat het karakter heeft van een plan van actie.

De kerkenraad besloot de aanbevelingen uit het beleidsplan aan de gemeente voor te leggen. Dat doen we om te beginnen op een gemeente-avond, gepland op donderdag 4 november 2021. Daarna hopen we een gespreksronde in kleinere groepen in onze gemeente te kunnen organiseren, waarin we met elkaar dieper over de opgaven waar we voor staan kunnen nadenken.